

Ymateb ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai – Digartrefedd

---

Hoffwn ddiolch i aelodau'r Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai, ac i bawb a gymerodd yr amser i roi tystiolaeth ar sail eu profiad a'u harbenigedd, er mwyn llywio gwaith y Pwyllgor ar ddigartrefedd.

Erys Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig o hyd i'n nod hirdymor o roi diwedd ar ddigartrefedd, drwy ei wneud yn rhywbeth prin, byrhoedlog, na fydd yn digwydd eto, ac rwy'n ddiolchgar am waith y Pwyllgor i'n helpu i gyflawni'r nod cyffredin hwn. Adlewyrchir yr uchelgais hon yn y Rhaglen Lywodraethu, sy'n cynnwys ymrwymiad i ddiwygio cyfraith tai a gweithredu ar argymhelliad y Grŵp Gweithredu ar Ddigartrefedd i ddiwygio gwasanaethau digartrefedd yn gyfan gwbl er mwyn iddynt ganolbwyntio ar atal ac ailgartrefu'n gyflym.

Fel y nodwyd yn fy nhystiolaeth i'r Pwyllgor, mae ein cynllun gweithredu lefel uchel ar roi diwedd ar ddigartrefedd yn nodi sut rydym yn bwrw ymlaen â'r gwaith hwn, ac mae argymhellion y Pwyllgor yn dra chyson â'r cynllun hwn. Ni fydd un dull na gweithred yn rhoi diwedd ar ddigartrefedd. Mae hyd a lled yr argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor yn dangos yr ymateb uchelgeisiol ar draws sectorau ac ar draws gwasanaethau cyhoeddus sydd ei angen i atal digartrefedd yn y lle cyntaf a gweddnewid y ddarpariaeth tuag at ailgartrefu cyflym.

Mae ein cynlluniau a'n partneriaid cyflawni, yn anochel, wedi gorfod ymaddasu er mwyn ymateb i'r pwysau nas rhagwelwyd sy'n deillio o'r argyfwng costau byw a'r argyfwng dyngarol o ganlyniad i'r rhyfel yn Wcráin. Rwy'n ddiolchgar o hyd am ymdrechion glew'r rhai sy'n gweithio yn y sector tai a digartrefedd i ymateb i'r heriau a'r pwysau hyn sy'n parhau. Er y byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda phartneriaid i fynd i'r afael â'r pwysau uniongyrchol yn y system a sicrhau ein bod yn cefnogi'r rhai y mae angen tai arnynt, mae'n hollbwysig hefyd ein bod yn cynllunio ar gyfer y dyfodol ac yn ystyried sut rydym yn parhau â'r gwaith eithriadol a wnaed gan ein partneriaid cyflawni yn ystod y pandemig a thu hwnt a ffurfioli hynny.

Yn allweddol i hyn bydd diwygio'r ddeddfwriaeth gyfredol ym maes tai, ac mae'n bleser gennyf nodi bod gwaith ar ddatblygu'r diwygiadau hyn eisoes yn mynd rhagddo. Mae Panel Adolygu Arbenigol, sy'n cynnwys aelodaeth o bob rhan o'r sector Tai ar waith, a bydd yn gweithredu ar argymhellion i ddiwygio yn ystod haf 2023. Bydd Papur Gwyn yn dilyn yn ddiweddarach eleni.

Nodir ymatebion manwl i argymhellion yr adroddiad isod:

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylid egluro diben rolau'r rheolwyr perthynas ac y dylai Llywodraeth Cymru ystyried cyfleoedd i wella'r rolau er mwyn cefnogi awdurdodau lleol yn well.

Ymateb: Derbyn

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio'n agos gydag awdurdodau lleol wrth inni geisio cryfhau a diwygio'r fframwaith polisi a deddfwriaethol er mwyn sicrhau ei fod yn helpu awdurdodau lleol i ymgymryd â'u cyfrifoldebau statudol o ran tai a digartrefedd yn y ffordd orau bosibl. Byddwn hefyd yn parhau i asesu ac adolygu ein strwythurau cymorth a llywodraethu er mwyn sicrhau y caiff yr agenda hon ei rhoi ar waith yn effeithiol, gan gynnwys rôl rheolwyr perthynas. Mae'r rôl hon yn ymwneud â chefnogi'r dull strategol ac amlasiantaethol sydd ei angen i gyflwyno'r agenda weddnewidiol, gan gynnwys y gwaith cynllunio strategol sydd ei angen i roi polisi ailgartrefu cyflym sy'n canolbwyntio ar atal ac atebion tai hirdymor cynaliadwy yn llawn. Wrth i'r gwaith hwn ddatblygu ledled Cymru, bydd rheolwyr perthynas yn parhau i weithio'n agos gydag awdurdodau lleol, gan nodi a rhannu modelau arferion gorau fel rhan o raglen o welliant parhaus.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru nodi arferion gorau o ran defnyddio adeiladau modiwlaidd ar gyfer llety dros dro, a hwyluso'r broses o rannu'r arferion.

Ymateb: Derbyn

Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried defnyddio'r rhwydweithiau presennol, hirsefydlog i hwyluso'r broses o rannu arferion gorau o ran adeiladau modiwlaidd ar gyfer llety dros dro. Mae hyn yn cynnwys Tai Arloesol – Cymuned Ymarfer sy'n cyfarfod bob deufis i rannu gwersi a ddysgwyd ac arferion gorau o gynlluniau a ariennir o dan y Rhaglen Tai Arloesol. Hefyd, byddwn yn parhau i annog cydweithredu a dysgu drwy ein cyfarfodydd rheolaidd â Housing Leadership Cymru a chyfarfodydd ar y cyd â landlordiaid cymdeithasol ledled Cymru.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn archwilio cyfleoedd i ddarparu cyllid pellach ar gyfer llety dros dro a llety trosiannol, ac yn gwerthuso effeithiolrwydd y cyllid presennol, gan gynnwys y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro.

Ymateb: Derbyn

Cynllun grant newydd yw'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro, a sefydlwyd yn ystod haf 2022 mewn ymateb i'r angen i ddarparu mwy o lety tymor hwy o ansawdd da yn gyflym, er mwyn helpu pobl i symud ymlaen o lety dros dro. Fel cynllun grant newydd, caiff ei adolygu ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol er mwyn cadarnhau ei effeithiolrwydd ac unrhyw welliannau y gellid eu gwneud i hwyluso'r gwaith o ddarparu mwy o lety o ansawdd da. Am fod y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro wedi cael ei sefydlu drwy ddefnyddio cyllid cyfalaf Tai ac Adfywio a oedd eisoes ar gael, ac na chafodd unrhyw gyllid ychwanegol ar gyfer y rhaglen ei neilltuo yng nghyllideb 2023-24 Llywodraeth Cymru, byddwn yn ystyried sut y caiff cyllid cyfalaf ei ddefnyddio er mwyn parhau i gefnogi'r gwaith o ddarparu mwy o gartrefi, gan gynnwys llety dros dro.

Yn y pecyn o gyllid i atal digartrefedd, mae Llywodraeth Cymru yn darparu £15m i awdurdodau lleol yn 2023-24 i gefnogi'r gwaith o ddarparu llety dros dro. Mae'r cyllid hwn wedi cael ei ddyrannu i awdurdodau lleol ar sail fformiwla er mwyn sicrhau dosbarthiad teg sy'n adlewyrchu lle mae'r galw am lety dros dro ar ei fwyaf. Byddwn yn parhau i fonitro hawliadau awdurdodau lleol ar gyfer y cyllid hwn yn ystod y flwyddyn er mwyn cael gwybod a oes modd ailddyrrannu cyllid a ddyrannwyd lle mae ei angen fwyaf, neu a oes galw am gyllid ychwanegol. Wrth fonitro cyllid byddwn hefyd yn ystyried y mathau o lety dros dro sy'n cael eu hariannu a sut mae'r proffil cyllido hwn yn newid dros amser i helpu unigolion i symud ymlaen i lety mwy sefydlog.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru adolygu sut mae awdurdodau lleol yn sicrhau bod pobl sy'n aros mewn llety dros dro yn cael eu hysbysu am eu statws tai cyfredol, gan gynnwys pa mor hir y mae eu harhosiad yn debygol o fod, a nodi arfer gorau wrth gyfleu'r wybodaeth hon. Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am ei chanfyddiadau fel mater o frys.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Gwyddom fod cyfnodau estynedig mewn llety dros dro yn debygol o gael effaith ddinistriol ar y rhai na allant symud yn gyflym i lety sefydlog, a'r achos pryder sylfaenol sydd wrth wraidd ein huchelgais i bontio i bolisi ailgartrefu llety yng Nghymru.

Datblygwyd Deddf Tai (Cymru) 2014 ar sail yr egwyddor sylfaenol y dylai 'camau rhesymol' gael eu cymryd mewn partneriaeth â'r ymgeisydd ei hun, lle y bo modd. Mae hyn yn golygu y gall yr ymgeisydd, lle y bo modd, gymryd rhai o'r camau posibl sy'n gysylltiedig â dod o hyd i lety hirdymor addas, ond dylai hyn ystyried galluedd yr ymgeisydd. Felly, mae'n bwysig bod yr ymgeisydd a'r gweithiwr cymorth allweddol yn

cadw mewn cysylltiad rheolaidd er mwyn sicrhau bod y Cynllun Tai Personol yn cael ei ddiweddarau.

Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol bod gan rai swyddogion awdurdodau lleol lwythi gwaith sy'n fwy beichus na'r cyffredin a bod cadw mewn cysylltiad rheolaidd yn parhau i fod yn heriol mewn rhai rhannau o Gymru. Yn ddelfrydol, dylai fod cysylltiad fel rhan o broses y cynllun Tai Personol lle mae'r ddau barti yn cymryd rhan mewn trafodaethau rhagweithiol.

Mae cyflymu'r broses o symud o lety dros dro wedi bod yn flaenoriaeth yng Nghymru ers tro ac yn sbardun i gyflwyno'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro sydd â'r nod o sicrhau bod llety mewn cyflwr i'w ddefnyddio'n gyflym.

Mae Llywodraeth Cymru yn datblygu dogfen sy'n anelu at ledaenu enghreifftiau o arferion da ynglŷn â chymorth a symud o lety dros dro a fydd yn tynnu sylw at bwysigrwydd annog ymgeiswyr i fabwysiadu ymagwedd ragweithiol tuag at eu hachos eu hunain gyda chymorth awdurdodau lleol, yn ogystal â chadw mewn cysylltiad rheolaidd.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 5

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru wella'r data a'r ystadegau am y bobl sy'n byw mewn llety dros dro gyda'r nod o lywio gwaith atal.

Ymateb: Derbyn

Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn casglu ac yn cyhoeddi data ar aelwydydd dros dro yn y [Data Statudol ar Ddigartrefedd](#) a gesglir bob blwyddyn a data ar unigolion sy'n cael eu cartrefu mewn llety dros dro yn y wybodaeth reoli fisol am [Ddarpariaeth llety digartrefedd a chysgu allan](#).

Mae Tabl 6 o'r data statudol yn dadansoddi lleoliadau mewn llety dros dro yn ôl math o aelwyd a faint o amser a dreuliyd mewn llety dros dro. Mae math o aelwyd yn cofnodi aelwydydd ar sail cyplau â phlant dibynnol, rhiant sengl a pherson sengl (yn ôl rhywedd y prif ymgeisydd). O ran yr wybodaeth reoli, ar hyn o bryd, rydym yn casglu gwybodaeth am fath o lety dros dro, statws blaenorol unigolion a dadansoddiadau yn ôl oedrannau penodol. Fodd bynnag, ni chaiff yr wybodaeth hon ei chyhoeddi ar hyn o bryd oherwydd cyfyngiadau sicrhau ansawdd.

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n ymgysylltu ag awdurdodau lleol ynglŷn â gwella ansawdd yr wybodaeth reoli er mwyn iddi gael ei chyhoeddi ar lefel fanylach. Rydym hefyd yn ystyried ymgorffori rhagor o ddadansoddiadau wrth gasglu'r data hyn er mwyn llywio gweithgarwch atal, megis dadansoddiadau yn ôl oedran, a mwy o wybodaeth am ddemograffeg pobl ifanc. Dechreuwyd ymgysylltu ag awdurdodau lleol ar y gwelliannau arfaethedig hyn ym mis Mawrth 2023.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru ymchwilio ar fyrder i'r hyn y gellir ei wneud i fonitro a gwella safonau mewn llety dros dro ac adrodd yn ôl i'r Pwyllgor. Fel rhan o'r gwaith hwn, dylai Llywodraeth Cymru ystyried a oes cyfle i ddiweddarur'r canllawiau statudol presennol mewn ffordd sy'n cydnabod yr heriau sy'n wynebu awdurdodau lleol ar hyn o bryd.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol o'r nifer cynyddol o bobl sy'n cysylltu i ddweud eu bod yn ddigartref, a'r ddibyniaeth gynyddol ar lety dros dro yn absenoldeb llety hirdymor addas i ateb y galw hwn. Mewn ymateb i'r galw cynyddol hwn, a'r nifer cynyddol o bobl sy'n cael eu cartrefi mewn llety dros dro, rydym wrthi'n ystyried yr opsiynau sydd ar gael i leddfu'r sefyllfa, gan gynnwys newidiadau i ddeddfwriaeth lle y bo angen.

Mae'n rhaid i awdurdodau lleol ystyried materion penodol wrth benderfynu ar addasrwydd, ac mae Gorchymyn Digartrefedd (Addasrwydd Llety) (Cymru) 2015, yn rhagnodi'r amgylchiadau lle yr ystyrir bod llety yn addas ar gyfer person ai peidio. Mae Llywodraeth Cymru yn ystyried y canllawiau statudol presennol ar y mater hwn, sy'n cynnwys adolygiad o gyngor i awdurdodau lleol sy'n cyflawni eu dyletswyddau yn yr amgylchedd heriol hwn. Bydd unrhyw newid polisi neu newid deddfwriaethol arfaethedig hefyd yn cael eu hadlewyrchu yn y canllawiau statudol hyn.

Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ystyried opsiynau polisi posibl eraill er mwyn helpu i leihau'r ddibyniaeth ar lety dros dro, gan gynnwys gweithio gydag awdurdodau lleol a Shelter Cymru i ffurfioli'r cysyniad o 'Ddigartrefedd Gartref' fel opsiwn pan fydd unigolyn yn cysylltu i ddweud ei fod yn ddigartref. Gallai hyn gynnig manteision posibl i unigolion penodol sy'n mynd yn ddigartref, ond mae'n rhaid iddo gael ei ddatblygu'n ofalus er mwyn sicrhau bod y polisi yn cefnogi unigolion mewn angen ac awdurdodau lleol.

Rydym hefyd yn gweithio gydag awdurdodau lleol i'w helpu i barhau i ddatblygu cynlluniau ailgartrefu cyflym, sy'n gofyn am asesiad strategol o'r angen am dai ac a ddylai helpu awdurdodau i ddeall a datblygu cynlluniau byrdymor, tymor canolig a hirdymor i fynd i'r afael â rhai o'r materion hyn.

Wrth i'r datblygiadau polisi hyn fynd rhagddynt, bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi diweddariadau i'r Senedd a'r Pwyllgor maes o law.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru ystyried y cyfle i greu rôl rheoleiddiwr digartrefedd fel rhan o'i waith i ddiwygio deddfwriaeth digartrefedd.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yn llawn yr angen i wella cysondeb gwasanaethau digartrefedd ledled Cymru. Credwn yn gryf fod gweithio mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol a'u cynrychiolwyr i ddeall a lleddfu'r pwysau a wynebant yn allweddol i wella gwasanaethau.

Er y byddwn yn ystyried dulliau o hyrwyddo cysondeb a gwella darpariaeth gwasanaethau, gan gynnwys rôl rheoleiddio, mae hefyd yn bwysig cydnabod y risgiau posibl. Byddai sefydlu swyddogaeth reoleiddiol ychwanegol ym maes digartrefedd yn creu'r risg o wneud trefniadau llywodraethu yn fwy cymhleth a chynyddu costau gweinyddol ac ni fyddai'n gwella'r cyflenwad o dai o reidrwydd, na'r ffactorau sy'n achosi digartrefedd sydd wrth wraidd yr argyfwng presennol. Felly, byddai angen i unrhyw gynnig o'r fath gael ei asesu'n ofalus a byddwn yn ystyried hyn a ffyrdd eraill o hyrwyddo cysondeb ac arferion gorau ymhellach wrth inni ddatblygu ein cynigion polisi a deddfwriaethol.

Bydd yr ystyriaeth hon hefyd yn cael ei llywio gan waith y Panel Adolygu Arbenigol, sy'n ystyried rheoleiddio a gorfodi fel rhan o'i waith a bydd yn gwneud argymhellion i Lywodraeth Cymru yn ystod haf 2023.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 8

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru nodi pa gamau y mae'n eu cymryd i atal perchen-feddianwyr rhag mynd yn ddigartref. Yn benodol, dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y cynnydd o ran datblygu cynlluniau achub morgeisi fel mater o frys.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n gweithio gyda rhanddeiliaid a phartneriaid cyflawni i ystyried yn ofalus yr opsiynau sydd ar gael i gefnogi pobl sy'n wynebu pwysau ariannol sy'n ei gwneud yn anodd iddynt aros yn eu cartrefi. Mae cyllid cyfalaf trafodiadau ariannol wedi cael ei ddyrannu dros y ddwy flwyddyn ariannol nesaf er mwyn helpu perchen-feddianwyr i aros yn eu cartrefi. Byddwn yn darparu rhagor o wybodaeth am gymorth maes o law.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 9

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru fanteisio ar bob cyfle, gan gynnwys drwy Gynllun Gweithredu ar Roi Diwedd ar Ddigartrefedd sydd wedi'i ddiweddarau, i sicrhau bod yr holl wasanaethau cyhoeddus yn gweithio mewn partneriaeth i atal digartrefedd.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod, er mwyn inni roi diwedd ar ddigartrefedd, ei bod yn hollbwysig ei atal yn y lle cyntaf a sicrhau ei fod yn beth prin. Fel y nodir yn y

cynllun gweithredu ar roi diwedd ar ddiartrefedd, nid oes a wnelo atal â thai yn unig; mae a wnelo â sicrhau bod gwasanaethau eraill yn ymyrryd i gefnogi pobl ar gam cynnar er mwyn sicrhau na fyddant byth yn mynd yn ddiartref.

Bydd y diwygiadau deddfwriaethol arfaethedig yn ystyried sut y gellir cryfhau ymatebion ehangach yn y gwasanaethau cyhoeddus i ddiartrefedd er mwyn nodi'r risg o ddiartrefedd yn well a'i hatal. Mae hyn yn allweddol i sicrhau'r gweddnewidiad i atal ac ailgartrefu cyflym, ac mae'n rhan annatod o'r dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar yr unigolion y mae awdurdodau lleol yn anelu at ei gyflawni.

Fel yr amlinellwyd mewn tystiolaeth i'r Pwyllgor, bydd Llywodraeth Cymru yn diweddarau'r camau gweithredu yn ein cynllun gweithredu ar roi diwedd ar ddiartrefedd eleni. Rydym yn rhagweld y byddwn yn cyhoeddi cynllun gweithredu ar ei newydd wedd, pan fydd camau gweithredu diwygiedig a newydd yn cael eu cynnwys.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 10

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru gynyddu'r dyraniad ar gyfer y Grant Cymorth Tai cyn gynted â phosibl, gan ystyried lefel uchel chwyddiant a'r galw ar wasanaethau digartrefedd.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y pwysau cyllidebol ar nifer o wasanaethau cyhoeddus, gan gynnwys gwasanaethau digartrefedd a chymorth tai. Bu cyllideb 2023-24 yn un a gyflwynwyd mewn cyfnod o bwysau enfawr, gyda'n cyllideb yn werth hyd at £1biliwn yn llai y flwyddyn nesaf nag yr oedd pan gafodd ei chyhoeddi'n wreiddiol, ac rydym wedi gwneud popeth o fewn ein gallu i sicrhau bod yr holl adnoddau sydd ar gael inni yn cael yr effaith fwyaf bosibl ac i flaenoriaethu'r rhai mwy anghenus. Byddwn yn parhau i weithredu yn y ffordd hon os bydd adnoddau ychwanegol ar gael.

Rydym yn cydnabod y pwysau sylweddol ar wasanaethau cymorth tai rheng flaen a phwysigrwydd y gwaith a wnânt wrth helpu pobl i fyw'n annibynnol ac atal digartrefedd. Er gwaethaf y pwysau cyllidebol hynod a wynebwn, rydym wedi cadw'r cynnydd o £40m i gyllideb y Grant Cymorth Tai a ddyfarnwyd yn 2021-22 felly mae hon yn aros yn £166.763m.

Er mwyn cydnabod y pwysau ehangach ar wasanaethau digartrefedd, bydd Cyllideb Atal Digartrefedd yn cynyddu £15m yn 2023-24, sef £10m yn fwy nag a fwriadwyd yn flaenorol. Mae hyn yn golygu y byddwn yn buddsoddi mwy na £210m mewn gwasanaethau digartrefedd a chymorth tai y flwyddyn nesaf.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 11

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru adolygu ei chanllawiau ar gyfer y Grant Cymorth Tai i sicrhau bod cyllid yn helpu i ddarparu gwasanaethau atal digartrefedd effeithiol sy'n cael eu monitro a'u gwerthuso'n drwyadl.

Ymateb: Derbynn mewn egwyddor

Mae canllawiau'r Grant Cymorth Tai yn nodi'r fframwaith deddfwriaethol a'r egwyddorion cyffredinol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol weithredu yn unol â nhw wrth gomisiynu gwasanaethau. Cânt eu hadolygu'n rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn nodi gofynion cadarn ynglŷn â monitro contractau gyda'r nod o hwyluso proses effeithiol o fonitro a gwerthuso gwasanaethau. Maent hefyd yn nodi bod angen i awdurdodau ystyried dull ataliol a darbodus o gomisiynu, arferion gwaith teg a'r defnydd o fathau gwahanol o gontractau a chontractau sy'n para am gyfnodau hwy (lle y bo'n briodol) er mwyn creu amgylchedd hyblyg, cynaliadwy a sefydlog i recriwtio a chadw staff a rhoi sicrwydd a chysondeb i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau. Byddwn yn ystyried a oes unrhyw elfennau y gellid eu cryfhau yn y canllawiau ymarfer sy'n ymwneud â chomisiynu gwasanaethau fel rhan o'n proses adolygu reolaidd.

Mae'r materion a nodwyd gan y Pwyllgor o ran cyflog staff a llesiant staff wrth gomisiynu gwasanaethau eisoes wedi cael eu nodi yn y [Cynllun Gweithredu ar Roi Ddiwedd ar Ddigartrefedd](#) ac mae gwaith yn cael ei wneud gan grŵp gorchwyl a gorffen y Bwrdd Cynghori Cenedlaethol ar Roi Diwedd ar Ddigartrefedd ar y gweithlu. Nod cyffredinol y gwaith yw sicrhau bod y gweithlu yn cael ei werthfawrogi a'i gefnogi. Mae pum maes allweddol wedi cael eu nodi o ran cyflog, sgiliau a chymwysterau, systemau cymorth i'r staff, arferion gorau wrth recriwtio a chomisiynu. Pan fydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau, lle y bo'n berthnasol, caiff y canllawiau ar y Grant Cymorth Tai eu hadolygu er mwyn ystyried lle y gellir ychwanegu at egwyddorion arferion da er mwyn helpu i hwyluso hyn.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 12

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am ganlyniadau ei hymgyrch i recriwtio staff i weithio yn y sector digartrefedd. Dylai hyn gynnwys asesiad o effeithiolrwydd y gwaith. Dylai Llywodraeth Cymru hefyd ystyried sut y gellir gwella cyfraddau cadw staff ac ystyried hyn wrth fwrw ymlaen â'i hymrwymiad yn y Cynllun Gweithredu i ddatblygu gweithlu gwydn sy'n cael ei werthfawrogi a'i gydnabod am ei arbenigedd.

Ymateb: Derbynn

Daeth ymgyrch recriwtio digartrefedd a chymorth tai Llywodraeth Cymru i ben ar ddiwedd mis Mawrth 2023. Mae deunyddiau'r ymgyrch yn dal i fod ar gael at ddefnydd awdurdodau lleol a darparwyr er mwyn cyfeirio at swyddi gwag a hysbysebiri ar wefan swyddi Cymorth Cymru. Caiff adroddiad gwerthuso ei baratoi

erbyn mis Mai 2023 i adolygu llwyddiant yr ymgyrch. Mae'r gwaith hwn yn cyd-fynd â gwaith y grŵp gorchwyl a gorffen ar y gweithlu (a grybwyllir yn argymhelliad 11) ac mae'n cynnwys ystyried modelau arferion gorau o recriwtio a chadw staff a sut y gellir cefnogi staff yn llawn i ddatblygu gyrfa yn y sector.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 13

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru gymryd camau i wella data ar y sector rhentu preifat. Dylai hyn gynnwys nodi pa ddata y gellid eu casglu, sut y gellid casglu'r data a diweddariad ar gynlluniau a gafodd eu trafod yn flaenorol i fwrw ymlaen ag achos busnes ar gyfer Arolwg Tai Cymru.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i atgyfnerthu'r data sy'n gysylltiedig â'r sector rhentu preifat sydd ar gael. Rydym wedi gofyn i Rhentu Doeth Cymru ddatblygu dangosfwrdd i'w gyhoeddi ar ei wefan a fydd yn dangos data ar y sector rhentu preifat. Er ei fod yn dal i gael ei ddatblygu, disgwylir y bydd y data yn cynnwys nifer yr eiddo a gofrestrir yn ôl mis ac yn ôl ardal awdurdod lleol, ac a yw hyn yn cynyddu neu'n lleihau. Bydd data hefyd yn cael eu darparu ar nifer y landlordiaid sy'n cofrestru â Rhentu Doeth Cymru bob mis, ac o'r rhain, faint ohonynt sy'n landlordiaid newydd a faint ohonynt sy'n adnewyddu eu cofrestrriad. Pan fydd Rhentu Doeth Cymru wedi cael ei hysbysu am landlordiaid sy'n gadael y sector, yna gellir dangos y data hyn hefyd.

Rydym yn bwriadu defnyddio'r Papur Gwyrdd ar Renti Teg a Hawl i Dai Digonol fel cais am dystiolaeth ynglŷn â pha ffynonellau data a chwestiynau y dylid eu cofnodi mewn Arolwg Tai i Gymru fel rhan o'r gwaith o ddatblygu achos busnes. Bwriedir cyhoeddi'r Papur Gwyn yn y gwanwyn. Bydd y Pwyllgor hefyd am nodi y bydd Arolwg Cenedlaethol Cymru hefyd yn cynnwys cwestiynau penodol ar dai.

Goblygiadau ariannol: Dim. Caiff unrhyw gostau ychwanegol sy'n gysylltiedig â datblygu'r achos busnes eu talu o gyllidebau presenol.

Argymhelliad 14

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod Rhentu Doeth Cymru yn casglu data ar nifer y landlordiaid preifat sy'n gadael y sector a'u rhesymau dros wneud hynny. Dylid cyhoeddi'r data hyn yn rheolaidd.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Un o amodau trwydded landlord yw y bydd yn hysbysu Rhentu Doeth Cymru os yw wedi dewis gadael y sector. Fodd bynnag, mewn llawer o achosion, mae landlordiaid yn methu â gwneud hyn ar y pryd, gan adael i ddyddiad dod i ben eu trwydded fynd heibio â pheidio â'i hadnewyddu ar y dyddiad dod i ben ar ôl 5 mlynedd.

Mae Rhentu Doeth Cymru yn casglu data ar y landlordiaid hynny nad ydynt wedi ceisio adnewyddu eu trwydded a hefyd y landlordiaid hynny sydd wedi cydymffurfio ag amodau'r drwydded ac wedi hysbysu Rhentu Doeth Cymru nad ydynt yn landlord gweithredol yng Nghymru mwyach. Fel y nodir uchod (mewn ymateb i Argymhelliad 13) lle mae'r data hyn yn hysbys, cânt eu cyhoeddi maes o law fel rhan o gyfres ehangach o ddata ar y sector rhentu preifat yng Nghymru.

Goblygiadau ariannol: Dim.

Argymhelliad 15

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru nodi sut y mae'n gweithio gyda'r sector rhentu preifat i wella'r cyflenwad o gartrefi fforddiadwy o safon. Dylai hyn gynnwys pa gamau y mae wedi'u hystyried i gymell landlordiaid i aros yn y sector rhentu preifat.

Ymateb: Derbyn

Fel rhan o ymrwymiad i wella'r cyflenwad o gartrefi fforddiadwy o safon, lansiodd Llywodraeth Cymru Gynllun Lesio Cymru ym mis Ionawr 2022. Ers hynny, mae awdurdodau lleol, drwy'r gallu i ddarparu grantiau cyfalaf ar gyfer gwelliannau i eiddo, wedi llwyddo i sicrhau eiddo gwag sydd, yn ei dro, yn helpu i gynyddu'r cyflenwad o gartrefi fforddiadwy a'u safon am fod y rhain yn cael eu prydlesu ar gyfraddau'r Lwfans Tai Lleol. Dros y 5 mlynedd nesaf, yr amcan yw sicrhau dros 1,500 eiddo drwy'r fenter hon.

Mae data gan Rhentu Doeth Cymru yn dangos bod landlordiaid newydd yn cofrestru a bod nifer yr eiddo rhentu wedi cynyddu yng Nghymru yn gyffredinol o 208,089 ym mis Awst 2022 i 209,101 ym mis Ionawr 2023, sy'n awgrymu bod y mwyafrif o landlordiaid yn aros yn y sector.

Fodd bynnag, rydym yn cydnabod bod llai o drosiant yn y sector wrth i lai o bobl symud rhwng eiddo neu adael y sector rhentu preifat. Mae hyn wedi arwain at sefyllfa lle mae llai o eiddo ar gael i'w rentu, tra bod galw mawr o hyd am rentu eiddo. Byddwn yn ystyried sut y gallem gynyddu'r cyflenwad o eiddo rhentu preifat ymhellach yn y Papur Gwyrdd ar Renti Teg yn ddiweddarach yn y gwanwyn.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 16

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru nodi pa gamau y mae'n eu cymryd i ddylanwadu ar Lywodraeth y DU i gynyddu cyfradd y Lwfans Tai Lleol i o leiaf 30ain ganradd o renti'r farchnad leol.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yn llawn bod rhenti yn y sector preifat yn cynyddu ar eu cyfradd gyflymaf ers dros 13 mlynedd, gan achosi mwy o fwllch rhwng rhenti gwirioneddol a chyfradd y Lwfans Tai Lleol. Mae'r gwahaniaeth hwn yn golygu

nad oes gan bobl fawr ddim dewis arall ond dod o hyd i'r rhent ychwanegol o'r arian sy'n weddill ganddynt, sy'n rhoi cryn bwysau ar bobl a hynny ar adeg pan fo costau byw mor uchel. Byddai newid i'r Lwfans Tai Lleol yn cael effaith sylweddol ar y pwysau yn y sector rhentu preifat ar hyn o bryd a dyma pam rydym wedi galw ar Lywodraeth y DU dro ar ôl tro i gynyddu cyfraddau'r Lwfans Tai Lleol ac wedi gofyn bod budd-daliadau yn seiliedig ar y lefelau rhentu presennol. Rydym hefyd wedi gofyn bod cyfraddau'r Lwfans Tai Lleol yn daladwy ar y 50^{fed} ganradd, fel yr oeddent pan gyflwynwyd Lwfansau Tai Lleol gyntaf. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i nodi pam mae angen i'r polisi cyfredol gael ei ailwerthuso a bydd yn pwysu am newidiadau i gyfradd y Lwfans Tai Lleol sy'n adlewyrchu'r amgylchedd presennol.

Nodwn hefyd gefnogaeth y Pwyllgor i annog Llywodraeth y DU i wneud newidiadau ar y mater hwn, yn enwedig yng ngoleuni'r heriau cynyddol sy'n gysylltiedig â chostau byw.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 17

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru archwilio rôl Rhentu Doeth Cymru o ran gwella'r data ar renti'r sector rhentu preifat a chyflwyno adroddiad ar ei ganfyddiadau i'r Pwyllgor.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Byddwn yn ystyried dulliau o wella data rhentu yng Nghymru yn y Papur Gwyrdd, ac yna'r Papur Gwyn ar Renti Teg, fel rhan o ddatblygu'r sylfaen dystiolaeth a dealltwriaeth o oblygiadau posibl y gwahanol ymyriadau polisi.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 18

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru ystyried sut y gall adolygu a diwygio Cynllun Lesio Cymru i'w wneud yn fwy deniadol i landlordiaid. Dylai hefyd nodi sut y bydd yn codi ymwybyddiaeth o'r cynllun, yn enwedig gydag asiantaethau gosod tai a gwerthwyr tai.

Ymateb: Derbyn

Mae nifer o welliannau wedi cael eu gwneud i Gynllun Lesio Cymru ers ei gyflwyno, sy'n adlewyrchu'r hyn a ddysgwyd gan fabwysiadwyr cynnar a newidiadau yn y farchnad. Yn fwyaf diweddar, drwy'r Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio, mae Llywodraeth Cymru wedi cynnwys y gallu i sicrhau grant ychwanegol o £5,000 i wella perfformiad ynni eiddo tuag at gyrraedd safonau C Tystysgrif Perfformiad Ynni. Mae hyn yn golygu y gallai cyfanswm grant o £30,000 fod ar gael i landlord sy'n ymrwymo i Gynllun Lesio Cymru am 20 mlynedd.

O fis Ebrill, byddwn hefyd yn ymestyn y cynllun er mwyn i dai amlfeddiannaeth, sy'n cyrraedd safonau penodol, fod yn gymwys hefyd i fod yn rhan o Gynllun Lesio Cymru a chael cyllid grant ar gyfer gwelliannau. Bydd hyn yn rhoi cyfle i gynyddu'r llety o ansawdd i bobl seagl, gan gynnwys pobl ifanc sydd wedi cael anhawster i sicrhau llety addas ac sydd naill ai'n ddigartref neu'n wynebu risg o fod yn ddigartref.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i ymgysylltu â Propertymark a Chymdeithas Genedlaethol y Landlordiaid Cofrestredig er mwyn hyrwyddo Cynllun Lesio Cymru drwy'r cyrff cynrychioliadol proffesiynol hyn. Hefyd, mae awdurdodau lleol sydd wedi ymrwmo i Gynllun Lesio Cymru wedi bod yn cymryd rhan yn eu fforymau lleol i landlordiaid er mwyn annog pobl i fod yn rhan o'r cynllun a chodi ymwybyddiaeth ohono. Rydym hefyd yn bwriadu cyfathrebu ymhellach yn ddiweddarach eleni, drwy Rhentu Doeth Cymru, â phob landlord ac asiant sydd wedi cofrestru i dderbyn cylchlythyr Rhentu Doeth Cymru.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 19

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru archwilio'r holl opsiynau posibl ar gyfer cynyddu nifer y llety un ystafell wely sydd ar gael, gan gynnwys opsiynau ar gyfer sicrhau bod y system gynllunio yn annog datblygwyr i ddarparu mwy o lety un ystafell wely yn y lleoliadau priodol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Cyfrifoldeb awdurdodau lleol yw cynnal adolygiadau o'r angen am dai o bryd i'w gilydd, a wneir drwy broses yr Aseiad o'r Farchnad Dai Leol. Mae'r aseiad hwn, yn ei dro, yn llywio Cynlluniau Datblygu Lleol (CDLlau) awdurdodau lleol sy'n cynnwys targedau ar gyfer nifer y cartrefi fforddiadwy y mae'r awdurdod yn anelu at eu darparu dros gyfnod y cynllun. Mae'n rhaid i CDLlau hefyd nodi sut a ble mae'r awdurdod yn bwriadu darparu'r cartrefi fforddiadwy er mwyn cyflawni'r targed a bennwyd ganddo.

Cyhoeddwyd dull newydd o gynnal Aseidiadau o'r Farchnad Dai Leol ar 31 Mawrth 2022. Mae'r dull newydd hwn yn golygu mwy o gysondeb o ran sut mae Aseidiadau o'r Farchnad Dai Leol yn cael eu cynnal drwy ddarparu adnodd wedi'i ragboblogi ac yn cyflwyno gofyniad i Lywodraeth Cymru adolygu a chymeradwyo Aseidiadau o'r Farchnad Dai Leol. Mae'n ofynnol i bob awdurdod lleol ailysgrifennu neu adnewyddu eu Haseidiadau o'r Farchnad Dai Leol erbyn mis Mawrth 2024.

Mae proses newydd yr Adolygiad o'r Farchnad Dai Leol yn cyfrifo'r angen am dai ar sail amcanestyniadau o aelwydydd, ac mae'n cynnwys y cyfleuster i awdurdodau lleol ychwanegu'r angen cyfredol am dai nas diwallwyd yn ôl nifer yr ystafelloedd gwely. Unwaith y bydd wedi'i gwblhau bydd yr Adolygiad o'r Farchnad Dai Leol yn amcangyfrif nifer y cartrefi cymdeithasol sydd eu hangen yn ôl nifer yr ystafelloedd gwely (gan gynnwys cartrefi ag un ystafell wely) ym mhob ardal o'r farchnad dai mewn awdurdod lleol dros gyfnod o 15 mlynedd. Bydd yn ofynnol i bob awdurdod lleol, yn ei dro, drwy ei CDLI, nodi sut y bydd yn darparu'r cartrefi hyn.

Mae gwaith wedi cael ei wneud i gysoni proses gyllido'r Grant Tai Cymdeithasol yn well â'r dystiolaeth o'r angen lleol am dai. Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol baratoi "prosbectws" sy'n amlinellu eu blaenoriaethau strategol o ran tai ar gyfer y Grant Tai Cymdeithasol. Defnyddir y wybodaeth hon hefyd i lywio cynlluniau ailgartrefu cyflym awdurdodau lleol. Bydd awdurdodau lleol hefyd yn cael eu hannog i ddefnyddio tystiolaeth o'u Hadolygiadau o'r Farchnad Dai Leol i lywio eu prosbectws cyllido.

Awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am ddyrannu'r Grant Tai Cymdeithasol i ddatblygu cynlluniau sy'n diwallu eu hanghenion ac yn cyflawni eu blaenoriaethau strategol. Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu cynlluniau awdurdodau lleol er mwyn sicrhau bod cynlluniau a ariennir yn diwallu'r angen a nodwyd yn eu prosbectws. Os na fydd y cynlluniau a ariennir yn diwallu'r angen hwnnw, caiff hyn ei herio.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 20

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru nodi sut mae'n gweithio gydag awdurdodau lleol, cymdeithasau tai a gwasanaethau cymorth i sicrhau bod mwy o lety a rennir o ansawdd uchel ar gael. Dylai hyn gynnwys codi ymwybyddiaeth o'r opsiynau ar gyfer llety a rennir a rhannu arferion da.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yn llawn yr angen i gynyddu faint o lety a rennir o ansawdd uchel sydd ar gael. O fis Ebrill, byddwn yn ymestyn Cynllun Lesio Cymru er mwyn i dai amlfeddiannaeth sy'n cyrraedd safonau penodol fod yn gymwys i ddod yn rhan o'r cynllun, a chael cyllid grant ar gyfer gwelliannau. Bydd yn rhoi cyfle i sicrhau bod llety o ansawdd ar gael i bobl sengl, gan gynnwys unigolion ifanc sydd wedi cael anhawster i sicrhau llety addas ac sydd naill ai'n ddiartref neu sy'n wynebu risg o ddiartrefedd.

Drwy'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Trosiannol rydym hefyd yn cyllido llety a rennir, ar yr amod ei fod yn cyrraedd y safonau gofynnol a bennwyd yn fframwaith safonau'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Trosiannol y bwriedir iddo sicrhau dull hyblyg ac ymatebol o gyflwyno mwy o lety o ansawdd da yn gyflym.

Mae ein cyfarfodydd rheolaidd â Housing Leadership Cymru a'n cyfarfodydd ar y cyd â Landlordiaid Cymdeithasol yng Nghymru yn rhoi fforwm lle y gallwn drafod gwersi a ddysgwyd a nodi arferion da o ran darparu a defnyddio llety a rennir o ansawdd uchel.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 21

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda landlordiaid cymdeithasol i sicrhau eu bod yn gwneud defnydd llawn o gynlluniau i'w galluogi i brynu eiddo gan landlordiaid preifat, gan gynnwys eiddo â thenantiaid. Dylai hyn gynnwys ymwybyddiaeth o ba gymorth sydd ar gael i ddod â'r eiddo i fyny i'r safonau perthnasol o fewn amserlen y cytunwyd arni.

Ymateb: Derbyn

Sefydlwyd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Trosiannol yn ystod haf 2022 mewn ymateb i bwysau tai ehangach a'r angen i flaenoriaethu symud ymlaen o lety dros dro. Yn yr hydref, o ystyried pwysau costau byw, ehangwyd y cynllun hwn i gynnwys prynu eiddo, gan gynnwys eiddo â thenantiaid, er mwyn atal digartrefedd a gwella ansawdd tai. Gall cyllid y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro gael ei ddefnyddio i brynu eiddo ac i wneud gwelliannau.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 22

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru nodi pa ddata mae'n eu casglu ar dai cymdeithasol gwag, gan gynnwys yr amser a gymerir i ailosod eiddo gwag, y rhesymau pam mae eiddo'n aros yn wag, a sut mae'n cefnogi landlordiaid cymdeithasol i sicrhau bod eiddo ar gael i'w osod.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn casglu ac yn cyhoeddi amrywiaeth o ddata mewn perthynas â thai cymdeithasol gwag, y gellir eu gweld drwy ddilyn y ddolen: [Tai cymdeithasol gwag \(llyw.cymru\)](https://llyw.cymru). Mae'r cyhoeddiad hwn yn cynnwys a yw eiddo wedi bod yn wag am fwy na chwe mis neu lai na chwe mis, a yw'r eiddo ar gael i'w osod ar hyn o bryd, lleoliad yr eiddo gwag a pherchennog yr eiddo gwag.

Mae mater casglu data tai cymdeithasol amser real wrthi'n cael ei ystyried, gan gynnwys goblygiadau posibl casglu data o'r fath o ran adnoddau.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 23

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Gofynnwn i Lywodraeth Cymru gyflwyno adroddiad ar ei chanfyddiadau ynghylch y mater hwn i'r Pwyllgor a sicrhau bod polisiau dyrannu pob landlord cymdeithasol yn cael eu cyhoeddi'n rheolaidd fel eu bod yn agored i'r cyhoedd graffu arnynt.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod dyraniadau tai cymdeithasol yn rhan hollbwysig o'n pecyn cymorth i roi diwedd ar ddigartrefedd yng Nghymru. Maent yn chwarae rôl allweddol o ran sicrhau bod llety fforddiadwy ar gael, ac mae'n hanfodol bod tai cymdeithasol, yn ogystal ag eiddo yn y sector rhentu preifat, ar gael i'r rhai sy'n ddigartref neu sy'n wynebu risg o fod yn ddigartref, fel llwybrau tuag at lety cynaliadwy a sefydlog.

Mae'r fframwaith deddfwriaethol presennol yn caniatáu ar gyfer gweithredu polisïau dyrannu gwahanol rhwng awdurdodau lleol a landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yng Nghymru. Mewn rhai achosion, mae awdurdodau lleol unigol yn cyhoeddi eu polisïau dyrannu tai cymdeithasol ar-lein, ond nid oes gofyniad cyfreithiol i wneud hynny. Mae'r fframwaith deddfwriaethol a pholisi ar gyfer dyraniadau tai cymdeithasol yn cael ei ystyried fel rhan o'r ymrwymiad ehangach i ddiwygio cyfraith tai i ganolbwyntio ar atal ac ailgartrefu cyflym.

Fel yr amlinellwyd yn fy nhystiolaeth i'r Pwyllgor, mae adolygiad o bolisïau dyrannu ledled Cymru yn mynd rhagddo. Mae hyn yn cynnwys ymchwil i ddyraniadau tai cymdeithasol ar gyfer Cymru gyfan, gan gynnwys landlordiaid cymdeithasol cofrestredig ac awdurdodau lleol, er mwyn cael deall y polisïau sydd ar waith, a sut maent yn cynnwys ac yn dyrannu tai cymdeithasol i'r rhai â'r angen mwyaf, y rhai sy'n ddigartref, a phobl â nodweddion gwarchoddedig. Bydd hyn yn ystyried pam nad yw'r rhai sydd â'r angen mwyaf yn gofyn am dai o bosibl. Bydd yr ymchwil hon yn helpu i lywio diwygiadau polisi a diwygiadau deddfwriaethol posibl.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 24

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Y dylai Llywodraeth Cymru gefnogi awdurdodau lleol i roi eu cynlluniau pontio ailgartrefu cyflym ar waith.

Ymateb: Derbyn

Mae ailgartrefu cyflym yn ddull o roi diwedd ar ddigartrefedd a gydnabyddir yn rhyngwladol a dyna pam mae'n hollbwysig bod pob awdurdod lleol yn datblygu cynllun argyhoeddiadol sy'n egluro sut y caiff ailgartrefu cyflym ei roi ar waith. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda phob awdurdod lleol, a'i bartneriaid ehangach, er mwyn helpu i ddatblygu cynlluniau pontio ailgartrefu cyflym a'u rhoi ar waith. Mae rhoi ailgartrefu cyflym ar waith yn llwyddiannus yn gofyn am ddull gweithredu system gyfan lle mae digartrefedd yn gyfrifoldeb ar bawb. Er mwyn cefnogi hyn, rydym wedi darparu cyllid ar gyfer swyddogaeth gydgyssylltu strategol ym mhob ardal awdurdod lleol, er mwyn helpu awdurdod i gymryd perchenogaeth yn gorfforaethol, yn ogystal â phartneriaid amlasiantaethol.

Goblygiadau ariannol: Dim